

PRZYNIEWALAĆ (13) *vb impf*

przyniewalać (11), **przyniewolać** (2); przyniewolać *SkarJedn*; przyniewalać : przyniewolać *KrowObr* (1:1).

e *jasne, pierwsze a pochylone*; przyniewolać z *tekstów nieoznaczających ó*.

praes 1 sg przyniewalałam (2). ◇ 3 sg przyniewalała (1). ◇ 1 pl m pers przyniewalałamy (2). ◇ *praet* 3 sg m przyniewalał (4). ◇ [3 pl m pers przyniewalali.] ◇ *imp* 2 pl przyniewalajcie (1). ◇ *con* 3 sg m by przyniewalał (2). ◇ *impers con* by przyniewalano (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde bez cytatu s.v. przyniewolić.

1. Zmuszać, aby ktoś coś uczynił *wbrew swej woli*; *angariare Mącz, Cn; adigere, cogere, compellere, subigere Cn* [w tym: *kogo* (12)] (13) : Ci są wzyficy w náfzey [*Pokusy, postaci scenicznej*] rocie/ Bo nie chcieli być w robocie/ Zadnego nie przyniewalam/ Sámí ludźmi námi fzałą/ Prawie do nas lną *przezdzęką BielKom* D2v; *Mącz* 9d.

przyniewalać do czego (2): który [*biskup carogrodzki*] Láćínfkie Kościoły wGrecyey zámykał/ Káplany y Zakonniki wymiatał/ y do odstąpienia porządkow Rzymfkich w fłużbie Bożey przyniewolał *SkarJedn* 371; *ActReg* 17; [*TraktKom* 327].

przyniewalać ku czemu (4): *KrowObr* 224v, 233; ále mu [*cesarz Walentynianowi*] był przeto wzyął *vrząd*, iż zábił káplaná Arryáńfkiego gdy go [*kapłan*] przyniewalał ku fwoim świętościam *BielKron* 157v, 209v.

cum inf (3): [*Pisał Luter*:] co [*pismo pokorne do papieża*] ia rad vczynię/ tylko áby mie nieprzeffáłowáli przeciwnicy/ áby mie też nieprzyniewalano odwoływać pińania mego/ áni go wykłádać przed innymi/ iedno ná Koncilium *BielKron* 195v; Máximilian Cefárz [...] wielkroć piíał do Zygmunta Krolá Polfkiego/ áby nieprzyniewalał przyffęgáć Pruřkich Miřtrzew. *BielKron* 232, 107.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): [*Antioch, król Azji*] wtárgnął do Ieruzálem/ kościoł podárl/ [...] Zydy áby báłwany chwalili przyniewalał/ ktorzy niechćieli gárdlá im bráł. *BielKron* 265v.

W przeciwstawieniu: »odzyskać ... przyniewalać« (1): *ActReg* 17 cf *Zwrot*.

Zwrot: »gwałtem, przez gwałt przyniewalać« (1:1): Iefli on [św. *Paweł*] tego dáru [czystości] nieganił/ [...] y my też nieganiemy/ áni gwałtem żadnego/ ku małżeńftwu przyćiągamy/ y nieprzyniewalamy/ [...] ále to koźdemu ná dobrą wolą iego puřtzamy. *KrowObr* 224v; gdy by kto kogo przez gwałt od iego religiey odzyskał, ado in szey [*lege*: a do inszej] przyniewalał. *ActReg* 17.

Szereg: »przyćiągać i przyniewalać« (1): *KrowObr* 224v cf *Zwrot*.

Przen [podmiotem jest tekst; aby] (1) :

Zwrot: »gwałtem przyniewalać« (1): Zakon záś Moyżefzow pińány [...] gwałtem prawie przyniewalał tych/ którym był podány/ áby koniecznie choć nie rádzi wzyřftko co Moyżefz rořkazał czynili. *CzechRozm* 89v.

2. [*Brać siłą, zniewalać, gwałcić* [kogo]:

Zwrot: »sobie przyniewalać«: Mnifzkiteż z Kláfztoru wywłoczywfzy/ fobie przyniewaláli. *ŁaszczOkulary* I.]

Synonimy: 1. namawiać, pobudzać, poganiać, popędzać, pośpieszać, przymuszać, przynaglać, przynućać, przynukać, przypędzać, przywodzić, skłaniać; 2. gwałcić, sromocić.

Formacje współrdzenne cf NIEWOLIĆ.

Cf [PRZYNIEWALAN], PRZYNIEWALANIE

ZCh